

МАДАМ БАТЕРФЛЯЙ

У перші десятиріччя двадцятого століття на оперній сцені царювали чотири особи чоловічої статі – Баттістіні, Карузо, Тітта Руффо, Шаляпін. І лише одна жінка спромоглася сягнути їх висот і стати врівень з ними. Нею була Соломія Крушельницька. Але у порівнянні із своїми уславленими колегами вона виявилася набагато вищою як особистість. Інколи загадковіша, майже завжди складніша і більш цільна – троїста і єдина особистість актриси-співачки-музиканта [2, с. 14].

У широкому світі, де вона тріумфально виступала на кращих оперних сценах, її називали «незабутньою Аїдою», «єдиною в світі Джокондою», «найчарівнішою Чіо-Чіо-сан», «неповторною Галькою», «Ідеальною Брунгільдою», «неперевершеною Саломеєю», «вражаючою Валькірією», «винятковою Лорелеєю». Створені нею образи були справді неповторними. За свідченням великого диригента Артуро Тосканіні в операх Вагнера, Штрауса, Піццетті, Каталані, Пуччіні Соломія Крушельницька була неперевершеною [1, с. 10]

Соломія Крушельницька не залишила спогадів; не написала жодного слова про свою родину та приватне життя, про свою кар'єру, партнерів по сцені. Всюди і завжди артистка оповідала про себе вельми скупو, послуговуючись формулою «народилася, вчилася, співала». «Хоча знала свою вартість як артистки-співачки, – пише про неї Одарка Бандрівська, – дуже рідко говорила про себе. Не хотіла також писати спогадів зі свого життя. Раз мені сказала, що то тільки люди, які старіються, живуть спогадами, а старітись, звичайно, вона не хотіла».

Про замкнутість Крушельницької та її небажання розповідати про особисте згадували ще інші сучасники співачки. Так, у статті «Благородність Діви», що була надрукована у червні 1913 року репортер скаржить, що «ніяк не може добитися того, щоб вона говорила про себе». Багато фактів вказують на те, що ця шляхетна жінка була винятково приватною особою та зовсім не хотіла розкривати своє «я» у публічному світі [4, с. 12].

Ще одна проблема дослідження життя та творчості артистки лежить у площині вивчення мистецького феномену Соломії Крушельницької. Адже від початку кар'єри українську співачку сприймають у широкому світі як індивідуальність цілком особливу, музичні критики постійно акцентували на своєрідності її мистецького обличчя та винятковій обдарованості. До найкращих сопрано слов'янського походження поруч з такими відомими примадоннами як Емма Дестін та Марія Єрїтца зараховує Крушельницьку італійський музикознавець та музичний критик Родольфо Челетті. У неї було інтенсивне драматичне фразування та власна сценічна

концепція персонажу, що привело, зрештою, до появи символу Соломії Крушельницької. Краще пізнати, а заодно оцінити й зрозуміти талант цієї жінки, допоможуть численні рецензії свідків успішної кар'єри співачки.

Сьогодні для дослідників є дуже цікавим маловивчене питання співпраці Соломії Крушельницької з театральними агентствами. Прикро, але й досі не знайдено жодного контракту артистки. Самі по собі такі угоди могли б стати цінним інформаційним джерелом до біографії співачки в плані висвітлення хронології, оперного репертуару, географії виступів, співпраці з партнерами по сцені, а також вивчення історії театального «бізнесу» загалом.

Торкаючись питання популярності Соломії Крушельницької у сучасному світі, Ірина Криворучка коротко охарактеризувала рецепцію української вокалістки в зарубіжній критиці. Зокрема, видання німецького дослідника Юргена Кестінга «Великі співаки» (1986 р.), у другому томі якого надрукований матеріал, присвячений Крушельницькій. На жаль, автор допустив тут дуже прикру неточність, вказуючи національне походження співачки. Стаття називається «Найкраща «італійка» Соломія Крушельницька», а поміщено цей матеріал у розділі, який присвячений російським оперним співакам. До речі, помилки щодо національності співачки у зарубіжних виданнях зустрічаються часто. Повертаючись до вищезгаданої публікації: у самому тексті подано чудову характеристику Крушельницької – оперної співачки та Крушельницької – драматичної акторки. Завершує цей огляд німецький автор такими словами: «Одна з найкращих співачок епохи, єдина, яка зуміла якісно поєднати ліричну суть голосу з драматичною проекцією» [3, с. 13]

Отже, дослідники вказували, що Соломія Крушельницька – це таке складне явище, що люди навіть не розуміють, що їх найбільше вражає, коли вони слухають її і дивляться на неї. І справді, на неї варто дивитися так само, як і слухати. Подібно до Шаляпіна, Соломія Крушельницька виконувала твір з такою експресією і точністю, що ще довго після концерту не можна забути її голосу і залишатися під впливом музики і поезії. Адже вона мала пісенний талант Лілли Леман, артистичне обдарування Сари Бернар і велику особистість Крушельницької.

Список використаних джерел:

1. Головащенко М. Чарівниця співу // Музика. – 1973. – № 4.
2. Кортопассі Р. «Мадам Батерфляй» – тріумф Соломії Крушельницької // Музика. – 1973. – № 4.
3. Славетна співачка: Спогади і статті. – Львів, 1956.
4. Теплицький К. Кого вибирає доля // Радянська культура. – 20 вересня 1983.